

Felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9

Universitetet i Sørøst-Norge
v/nemnd for studentsaker
Postboks 235
3603 Kongsberg

Bergen, 07.05.2024
Deres ref.: 22/00704
Vår ref.: 24/00731 (186/2022)

Unntatt offentligheten etter offl. § 13 første ledd, jf. fvl. § 13 første ledd

SAK NR. 186/2022: VEDTAK FATTET AV FELLES KLAGENEMND I SAK OM ANNULLERING OG UTESTENGING PÅ GRUNN AV FUSK

Det vises til vedtak fattet av klagenemnda ved Universitetet i Sørøst-Norge, heretter USN, i sak 22/00704, som ble påklaget til Felles klagenemnd.

Saken er tidligere behandlet av Felles klagenemnd i møte 21.10.2022, der vedtaket i underinstansen ble stadfestet.

Bakgrunnen for den nye behandlingen er at Kunnskapsdepartementet i brev av 08.11.2023 har uttalt at enkelte vedtak i Felles klagenemnd (nemnda) gjort i perioden 01.04.2022 til 22.09.2023, er ugyldige på grunn av at tidligere leder for nemnda og to studentrepresentanter (et medlem og et varamedlem) i denne perioden var ugyldig oppnevnt, og at disse sakene må behandles på nytt. Dette gjelder vedtak, der nemnda ikke ville ha vært vedtaksfør uten at noen av de ugyldige oppnevnte medlemmene deltok, og saker der det var dissens i nemndas opprinnelige behandling og stemmen til noen av de ugyldige oppnevnte medlemmene var avgjørende for innholdet i vedtaket.

Felles klagenemnd ville ikke ha vært vedtaksfør under behandling av saken i møtet 21.10.2022, uten at leder var til stede, jf. § 3 i Forskrift om felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universitet og høyskoler. Vedtaket er derfor ugyldig, og det må treffes nytt vedtak.

Felles klagenemnd har på denne bakgrunn besluttet å behandle klagerens sak 22/01604 (186/2022) på nytt med ny nemndssammensetning, jf. forvaltningsloven § 35 første ledd

HK-dir – Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse

Postboks 1093, 5809 Bergen   post@hkdir.no

bokstav c. Klageren ble i brev 29.01.2024 informert om at Felles klagenemnd ville gjøre en fornyet behandling av klagesaken med ny nemndssammensetning våren 2024.

Felles klagenemnd, med riktig sammensetning, behandlet saken under møte 15.03.2024. Tidligere vedtak fattet av Felles klagenemnd ble opphevet. Vedtak fattet av klagenemnda ved USN ble stadfestet.

FELLES KLAGENEMND BEMERKER

Felles klagenemnd er rett klageinstans i saker om annullering og utestenging, jf. forskrift nr. 1192 om Felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler (uhl.) § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9, fastsatt av Kunnskapsdepartementet 10.10.2005. Felles klagenemnd kan som klageinstans prøve alle sider av saken, jf. forvaltningsloven § 34 andre ledd.

Habilitet

Av de medlemmene i Felles klagenemnd som deltar i behandlingen av omgjøringsaken, deltok Fredrik Boksasp, Liv Sandvik og Frode Randal i den tidligere behandlingen av saken.

På grunn av den medieoppmerksomheten som har vært omkring Felles Klagenemnd sitt arbeid, har Felles Klagenemnd vurdert om disse medlemmers deltaking i den tidligere behandlingen av saken, er et særegent forhold som er egnet til å svekke medlemmenes upartiskhet, og derfor medfører at medlemmene er inhabile i behandlingen av omgjøringsaker, jf. fvl. § 6 annet ledd. Felles klagenemnd har avgjort habilitetsspørsmålet etter fvl. § 8, og har kommet til at klagenemndas medlemmer er habile i vurderingen av omgjøringsaken.

I vurderingen av habilitetsspørsmålet har klagenemnda vektlagt at det rettslige utgangspunktet er at tidligere deltakelse i behandlingen av en sak som tas opp til ny behandling av det samme organet, ikke fører til inhabilitet. Klagenemnda er et kollegialt organ der hvert medlem har ansvaret for å gjøre seg opp en selvstendig mening om sakene og det må kunne forutsettes at de også ved den nye behandlingen foretar en objektiv og saklig vurdering. Nemndsmedlemmene er utnevnt fordi de har den kompetanse og bakgrunn som kreves etter forskrift om felles klagenemnd § 2 annet ledd.

De forhold som har skapt medieoppmerksomhet og har ført til at saken må behandles på nytt, knytter seg ikke til noen av de nåværende medlemmene av Felles klagenemnd, men til at tidligere leder og to studentmedlemmer var oppnevnt i strid med forskriften.

Medlemmene har ingen egeninteresse i utfallet av saken. De aktuelle medlemmene vurderer ikke seg selv som inhabile i saken.

Kunnskapsdepartementet har i brev til Felles Klagenemnd datert 5. januar 2024, også gitt uttrykk for at departementet ser det som klart at deltaking i den tidligere behandlingen av et vedtak som er oppe til ny behandling, ikke fører til inhabilitet, med mindre det foreligger særlige forhold i den enkelte sak.

Det enkelte medlem har ansvaret for å vurdere om det foreligger særlige forhold som kan føre til inhabilitet. Ingen av de aktuelle medlemmene har gitt uttrykk for at det foreligger slike forhold.

Sakens bakgrunn

Klageren er [redacted], tidligere representert av advokat Øyvind Skjerpen. Klageren startet høsten [redacted] i [redacted] ved USN. Saken gjelder mistanke om fusk ved innlevering av hjemmeeksamen i emnet [redacted] innlevert høsten 2021.

I forbindelse med sensur ble det oppdaget tekstlikhet mellom klagerens besvarelse og besvarelsene til to andre medstudenter, jfr. saksfremlegg av 07.03.2022, uttalelser fra sensor 04.01.2022 og 02.03.2022, og sensors merknader i eksamensbesvarelsen. Av uttalelse fra sensor fremgår det at det er lite sannsynlig at likhetene mellom de tre besvarelsene kan være tilfeldig, og at det er sannsynlig at studentene har samarbeidet under eksamen til tross for at dette ikke var tillatt. Videre uttaler sensor at de samme feilene går igjen parvis hos de tre studentene, og at dette styrker mistanken for ulovlig samarbeid under eksamen. Sensor har gitt en redegjørelse for likheter i de tre besvarelsene, herunder like feil. Samtlige av oppgavene i hjemmeeksamen var nye, og likhetene kan ikke skyldes eksamensforberedelser hos de tre studentene.

Det ble gjennomført et møte mellom klageren og representant fra USN 13.01.2022, hvor h[un] forklarer at h[un] arbeidet hjemme under eksamen. Klageren forklarer videre at h[un] ikke er kjent med besvarelsene til de to medstudentene. H[un] har ikke vært til stede i forelesninger grunnet faren for smitte. Klageren har lært seg faget og forberedt eksamen sammen med to medstudenter som heller ikke har deltatt på forelesninger. Ved å ikke delta på forelesninger har de gått glipp av mye informasjon som ikke har blitt delt i andre tilgjengelige kanaler. Klageren har ikke fått eksemplere fra lærer på [redacted] og har forsøkt å lage dette ut fra det h[un] har lært seg gjennom året. I oppgave [redacted] har h[un] brukt en [redacted] fra en tidligere eksamensoppgave.

Klagerens advokat innga uttalelse i saken 16.03.2022, hvor det vises til at klageren ikke har samarbeidet med andre under eksamen. Det vises til at klageren har sett på tidligere oppgaver og forberedt sannsynlige spørsmål med medstudenter forut for eksamen. Klagerens advokat anfører at bruk av samme hjelpemidler og forberedelser i en gruppe medfører at man løser oppgaver på en lik måte og med samme feil. Videre anføres det at det var stor likhet mellom eksamensoppgavene i emnet i 2020 og 2021. Klageren gir en nærmere forklaring for hvordan h[un] har løst de ulike oppgavene. Det vises til at et vedtak om utestengelse vil medføre at klageren mister sin økonomiske finansiering og kommer senere ut i arbeidslivet.

Klagenemnda ved USN behandlet saken i møte 21.03.2022. De fant at klageren hadde fusket forsettlig ved innlevering av hjemmeeksamen. Nemnda la i sin vurdering avgjørende vekt på sensors vurdering, hvor likhetene mellom besvarelsene fremgår. Klagenemnda ved USN fant det godt gjort at klageren hadde samarbeidet med medstudentene under hjemmeeksamen. Nemnda fattet vedtak om annullering og utestenging i to semestre, nærmere bestemt vår- og høstsemesteret 2022.

Klagerens advokat fremsatte klage 05.04.2022, hvor det vises til tidligere anførsler. Det anføres at klagerens anførsler i saken ikke er hensyntatt ved vurderingen.

Klagenemnda ved USN vurderte klagen 20.04.2022 men fant ikke at det fremkom nye opplysninger som medførte at vedtaket skulle omgjøres. Det ble ved vurderingen lagt avgjørende vekt på redegjørelsene fra sensor. Videre ble det vist til at klagenes uttalelser er forelagt sensor, og at sensor etter dette ikke har funnet grunn til å endre sin vurdering.

Klagenemnda ved USN opprettholdt sitt tidligere vedtak. Saken er deretter oversendt Felles klagenemnd for videre behandling

Saken står for Felles klagenemnd slik den har gjort tidligere for underinstansen. Det vises til sakens dokumenter.

Rettslig grunnlag

Vilkårene for annullering på grunn av fusk følger av uhl. § 4-7 første ledd bokstav b. Vilkårene for utestenging gjelder tilsvarende, jf. § 4-8 tredje ledd.

I forarbeidene til lov om universiteter og høyskoler av 2005, fremgår det i merknadene til §§ 4-7 og 4-8 at bestemmelsene er en videreføring av §§ 42 og 54 i den gamle universitets- og høyskoleloven, og privathøyskoleloven §§ 10e og 10i, jf. Ot.prp. nr. 79 (2003-2004) kap. 12. Dette innebærer at rettskilder til den tidligere loven fortsatt kan være relevante.

Bestemmelsen i uhl. § 4-7 første ledd bokstav b omfatter fusk på «eksamen eller prøve, eller under gjennomføringen av vedkommende kurs», jf. § 4-8 tredje ledd. Klagerens hjemmeeksamen er omfattet av bestemmelsene.

Videre må to kumulative vilkår være oppfylt. For det første må det rent objektivt foreligge fusk eller forsøk på fusk. For det andre må det foreligge subjektiv skyld. Studenten må ha handlet forsettlig eller grovt uaktsomt, jf. uhl. § 4-8 tredje ledd og § 4-7 første ledd bokstav b.

Objektivt vilkår

Det første spørsmålet Felles klagenemnd skal ta stilling til er om forholdet objektivt sett er fusk.

Departementet har uttalt seg nærmere om meningsinnholdet i fuskebegrepet i Ot.prp. nr. 40 (2001-2002) punkt 12.1.10 på side 54, hvor det blant annet heter:

Departementet legger til grunn at det er å anse som fusk når en student har ulovlige hjelpemidler tilgjengelige under en eksamen eller på andre måter handler i strid med eksamensreglementet eller regler om kildebruk.

Det følger av forskrift om studier og eksamen ved Universitetet i Sørøst-Norge § 8-8 andre ledd hva som skal anses som fusk:

§ 8-8. Fusk

....

(2) Som fusk eller forsøk på fusk regnes blant annet:

b. Ulovlig samarbeid med andre

...

Av forsiden til hjemmeeksamen fremgår det at eksamen er individuell, og at samarbeid, deling osv. er å betrakte som fusk og vil bli behandlet etter universitets eksamensreglement.

Felles klagenemnd har funnet det bevist at forholdet objektivt sett er fusk. I vurderingen av det objektive vilkåret har Felles klagenemnd lagt vesentlig vekt på sensors vurderinger datert 04.01.2022 og 02.03.2022 og sensors merknader i eksamensbesvarelsen, hvor likhetene mellom besvarelsene fremkommer. Sensor i saken uttaler at samtlige av oppgavene i hjemmeeksamen var nye.

Felles klagenemnd vurderer at likhetene ikke kan skyldes eksamensforberedelser hos de tre studentene. Nemnda peker på at deler av klagerens besvarelse har likheter med besvarelsene til medstudentene, herunder like feil. For eksempel har alle tre studenter feil innfallsvinkel for løsning av oppgave [REDACTED]. Videre har samtlige studenter flere steder brukt feil [REDACTED] i oppgave [REDACTED]. Det vurderes at likhetene er for store og av en slik art at de ikke kan komme av noe annet enn samarbeid under hjemmeeksamen. Nemnda viser videre til vurderingene fra institusjonen som samlet sett fremstår som grundige og nyanserte, der også studentenes forklaringer er vurdert.

Felles klagenemnd har merket seg klagerens anførsler om at bruk av samme hjelpemidler og forberedelser i en gruppe medfører at man løser oppgaver likt og med samme feil. Videre viser klagerens advokat til at det var stor likhet mellom eksamensoppgavene i emnet i 2020 og 2021. Nemnda fester ikke lit til klagerens forklaring på dette punktet, og viser til det som er nevnt ovenfor om likhetenes omfang og art.

Felles klagenemnd har ut fra det samlede bevisbildet, kommet til at klageren – objektivt sett – har samarbeidet ulovlig med medstudentene, jf. forskrift om studier og eksamen ved USN § 8-8 andre ledd bokstav b.

Subjektivt vilkår

Det neste spørsmålet Felles klagenemnd skal ta stilling til er om vilkåret forsett eller grov uaktsomhet (skyldkravet) er oppfylt.

Forsett foreligger i de tilfeller hvor en person har foretatt en bevisst handling. Dette innebærer at klageren må ha vært klar over den faktiske handlingen som medførte at det objektive fuskevilkåret er oppfylt.

Det er ikke krav om hensikt om fusk for å oppfylle kravet til forsettlig utført fuskehandling.

Kravet til forsett omfatter heller ikke kunnskap om hvorvidt handlingen er ulovlig eller ikke.

Felles klagenemnd finner det bevist at klageren har fusket forsettlig i forbindelse med innleveringen av hjemmeeksamen.

Det saksforhold i form av ulovlig samarbeid som nemnda har funnet bevist ovenfor, under det objektive vilkåret, kaster samtidig lys over det subjektive vilkåret. Nemnda vurderer at det ulovlige samarbeidet som har funnet sted må være en villet handling. Det er ingenting i dokumentasjonen som peker i retning av at den ulovlige kontakten skal ha oppstått gjennom uaktsomhet. Nemnda har etter dette funnet at klageren har handlet med forsett.

De subjektive og objektive vilkårene for fusk er oppfylt, og det skal fastsettes en reaksjon.

Reaksjon

I henhold til uhl. § 4-7 første ledd og § 4-8 tredje ledd er det hjemmel for annullering og utestenging fra institusjonen, samt tap av retten til å gå opp til eksamen ved andre institusjoner i inntil ett år.

Felles klagenemnd har funnet det bevist at klageren har fusket forsettlig i forbindelse med innlevering av hjemmeeksamen.

Forsettlig fusk innebærer et grovt tillitsbrudd, og både allmennpreventive og individualpreventive hensyn tilsier at det må reageres strengt.

Etter retts- og forvaltningspraksis er den normale reaksjonen ved forsettlig fusk annullering og utestenging i to semestre uavhengig av størrelsen på den aktuelle eksamen, prøve eller kurs.

Klagenemnda ved USN har fattet vedtak om annullering av klagerens eksamen og utestenging vår- og høstsemesteret 2022 Dette er i tråd med praksis.

Felles klagenemnd har merket seg anførselene fra klagerens advokat hvor det vises til at et vedtak om utestengelse vil medføre at klageren mister sin økonomiske finansiering og kommer senere ut i arbeidslivet. Til dette bemerker nemnda at dette er en påregnelig følge av fuskehandlingen.

Felles klagenemnd har merket seg at den samlede saksbehandlingstiden – ved underinstansen og til saken ble behandlet første gang av klageinstansen – er på til sammen 10 måneder. Nemnda vurderer at dette ikke har vært for lang saksbehandlingstid.

Felles klagenemnd har etablert en praksis for at lang samlet saksbehandlingstid før nemnda tar stilling til saken, kan føre til nedsatt reaksjon. Bakgrunnen for dette er at lang ventetid på å få en avklaring, kan utgjøre en ekstra belastning for klageren. Nemnda har på denne bakgrunn vurdert om det skal ha betydning for reaksjonsfastsettelsen at saken nå gjenopptas ca. 16 måneder etter at Felles klagenemnd behandlet saken første gang. Nemnda har kommet til at det ikke er grunnlag for nedsettelse av reaksjonen i tilfeller der en kommer til at nemndas første vedtak var innholdsmessig riktig. Klageren har da fått en avklaring ved det første vedtaket, og det forhold at saken senere gjenopptas på grunn av at Felles klagenemnd ikke var vedtaksfør ved første gangs behandling, utgjør etter nemndas vurdering ikke en slik tilleggsbelastning at det tas hensyn til ved reaksjonsfastsettelsen.

Felles klagenemnd har funnet at annullering av eksamen og utestenging i to semestre er en riktig reaksjon i denne saken. Felles klagenemnd stadfester reaksjonen fastsatt av klagenemnda ved USN.

Vedtaket er etter ny behandling i samsvar med det Felles klagenemnd kom til i vedtak fattet 21.10.2022, men siden dette vedtaket er ugyldig på grunn av feil sammensetning av nemnda, opphever Felles klagenemnd dette vedtaket og treffer nytt vedtak, jf. forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav c.

VEDTAK

Vilkårene i uhl. § 4-7 første ledd bokstav b og § 4-8 tredje ledd er oppfylt. Felles klagenemnd bestående av Ernst Nordtveit, Fredrik Boksasp, Liv Sandvik, Frode Randal og Julie Marie Næss har fattet slikt enstemmig

v e d t a k:

1. Vedtak fattet av Felles klagenemnd 21.10.2022, oppheves.
2. Vedtak fattet av underinstansen i sak 22/00704 om annullering og utestenging i to semestre, stadfestes.

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages.

Ernst Nordtveit
leder for Felles klagenemnd

Klagenemndas vedtak kan bringes inn for prøving ved tingretten. Slikt søksmål må reises innen tre måneder etter at endelig vedtak foreligger. Søksmålsfristen beregnes fra 15.05.2024. Institusjonen dekker alle omkostninger ved søksmålet i første rettsinstans, herunder også honorar til saksøkers advokat etter offentlig salærsats, jf. uhl. § 4-11 og § 4-8 femte ledd.

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen fysisk signatur.